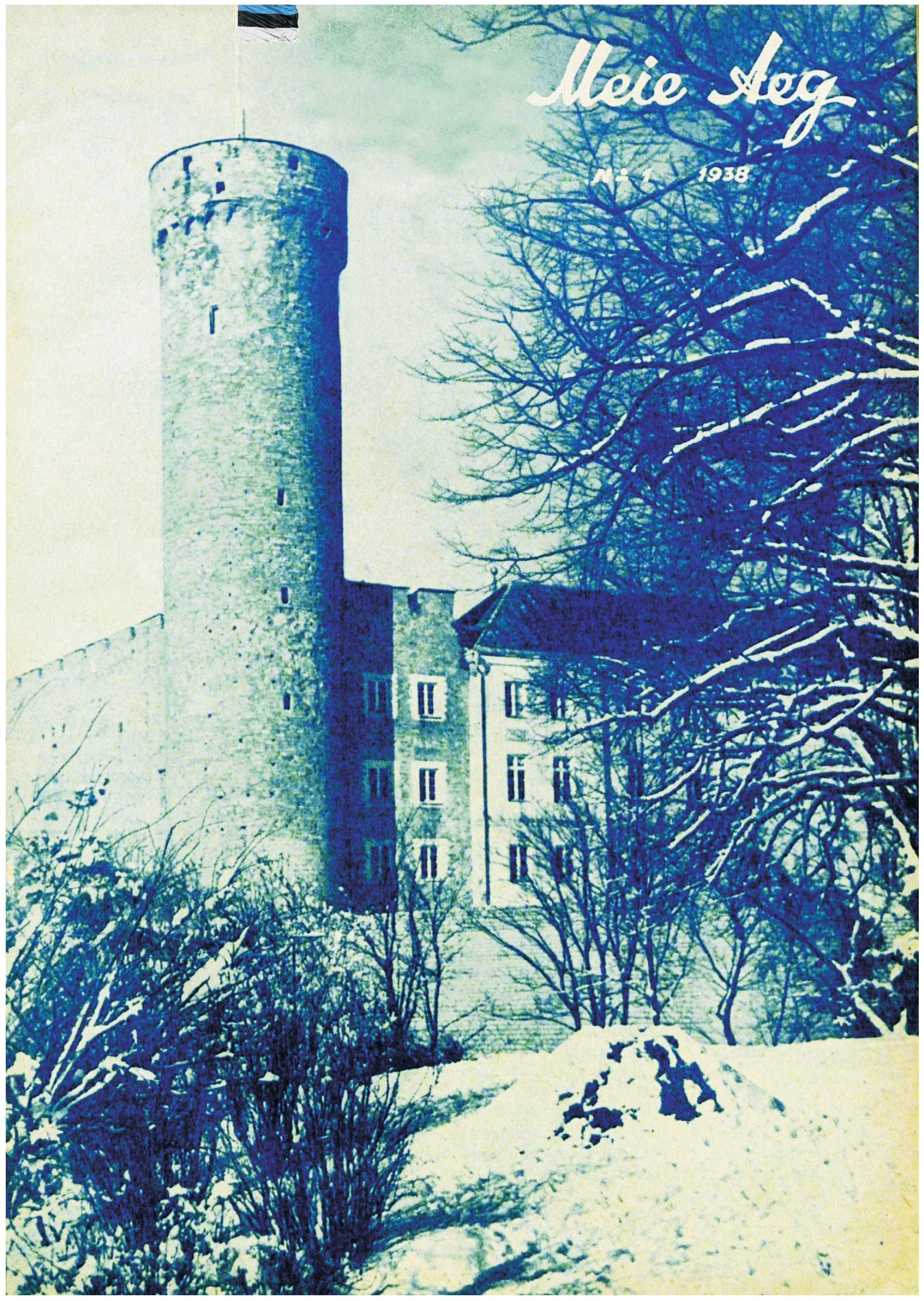

Meie Aeg

Nr. 1 1938

Elu mõte

Ilus on elada. Ilus on mets ja ilus on meri. Ilus on eha ja ilus on koit. Ilus on kevad ja ilus on sügis. Ilus on mängida murul ja laineil, ilus on veereta ketast, pinguta purje, ilus on tormata sini-udu ilma. Kaunis on elu, kaunis on inimene! Kaunid on nooruse õhkuvad uned, uhked mehe mehised mõtted, magusad rauga mälestused. Kaunid on kavatsused, kaunimad kordasaatmised...

*Hirmus on inimene, kole ta kirg, järele tema tegu...
Tuglas.*

Inimkonna elu on olnud korratu ja tänapäev on see veel korratum. Igaüks püüab oma elu hästi elada, kuid seda halvemaks muutub olukord. Inimeste teod moodustavad maailmas suure segaduse ja korratuse, kus ühelajal on loomine ja hävitamine, paremusele püüdmine ja kahju saavutamine. Igaühele tundub tema olek ja tegu eluvajadusena ja paratamatusena.

Mis on siis selle olukorra sügavaim põhjus? Korratuse tekitab see asjaolu, et igaüks püüab elada ainult endale. Ei saagi küllalt kirjeldada kuidas üksikute enesearmastus killustab ühiskonda ja halvab elu tingimusi.

Mida kõike ei tähenda enesearmastus. Inimene eraldab end kõiksusest. Ta ei ela kaasa maailmkonna tahtele ja korrale. Ta ei taha alistada igavestele eluseadustele, vaid püüab ise olla. Nii ta ei kuulu enam elu igavesse rütmi. Temaga ei suundu elu ühte keskusse, vaid see hajub. Inimkond kui tervik kistakse lõhki. Ta ei aita kaasa selleks, et inimkond moodustaks keskkonna, mis oleks soodus elule. Seadusepärasusest minnakse mööda. Ei teenita ühist otsust, mis valmistaks elule kindluse ja korra.

Et seadusepärasusest kõrvale kaldutakse, siis on korratus, mis ei tähenda muud kui hädaohtu, kannatust. Kannatusega on täidetud peaaegu iga inimene. Muidu ei talitataks nii. Ilmaegu ei ole inimesed hoolimatud.

Olukorra tõttu on inimestel teatav kartus elu pärast. Ei ole usku maailmkonna mõistuslikku korrasse ja seadusesse. Inimest valdab seadusest üleastuja tunne. Tal nagu lasub oma süü ja ka teiste süü. Inimesed ei näe, et kõik allub mõistuslikule korrale ja nõuab inimeselt korra täitmist. Inimesed ei taha seda näha. Nad ei julge soovida, et täita korra nõudeid. Nende korratusesoo on arg põgenemine vastutuse eest.

Mis sellest tuleb. Inimene kingib kõige tähelepanu endale. Ta pingutab enese üle. Ja ta üha tunneb, et tal kõike nii väga tarvis läheb.

Enesearmastus tekib tundest, et oma elu on hädaohus. Seepärast tundub oma elu nii väga tähtis, nii et inimene jääb ükskõikseks või hoolimatuks teiste vastu. Sel inimesel kaovad õilsamad tunded — lahkus ja sõbralikus.

Enesearmastus on hingeliste jõudude korratus, laostus. Ühe inimese enesearmastus on teisele raske taluda. Enesearmastuses on ikkagi midagi, mis on teistele kahjulik. Ta kas ei valmista teisele head rõõmust tunnet või koguni teeb teisele ainelist kahju. Need mõlemad on kahjud, sest need puudutavad sügavalt tundeid.

Seetõttu võib enesearmastaja valmistada väga raske olukorra oma lähemastele. Eluolukord on pannud inimesed ühte, aga teine valmistab teisele valusat kannatust. Ja hingevalu on hinge jõudude korratus ehk mäss. Loomulik, et tekib vastuolu. Nii ja teisiti inimesed lükkavad teised inimesed enesest eemale. Ja nii tekivad väärnähtused ja pinevused inimeste keskel.

Ehk jälle inimene muutub haavunuks, tunneb kahjust suurt kahju. See ei ole muud kui enesearmastus.

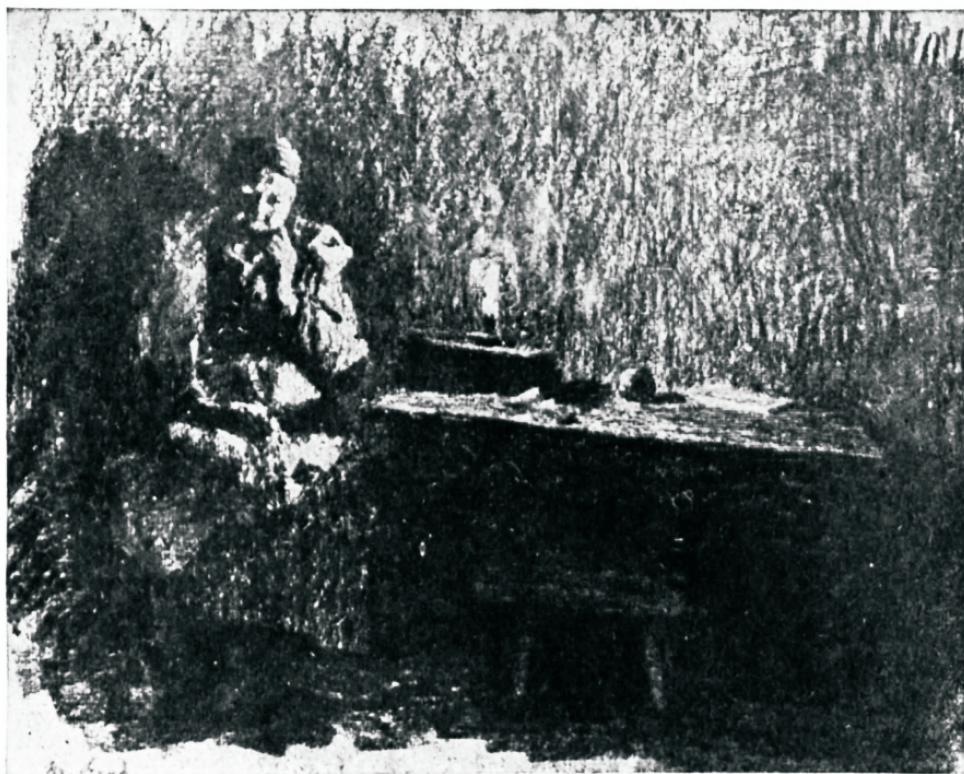
Kui talumata on see teistele, kes igal pool tahab endale ega ole valmis teistele abiks olema. Ta ei saa ialgi osa sellest õnnestavast tundest, et ta on olnud kellelegi hea ja lahke ning seega täitnud kõiksuse taht.

Inimene hangib enesele vara. Ka see on pinnaks ja komistuseks teistele. Muidugi varaga luuakse teatav kindel enesetunne. Tõesti maailmas peaaegu muud kindlust ei osatagi näha. Jõukus võimaldab elamusi, lõbu. Seepärast tundub materjaalne külg nii tähtis.

Raha on siin maailmas kõige kurja juur. Selle juures tehakse kompromiss mõistusega. Mõistus ei sega vahele. Esile astub kirg, saamahiimu. Peame mees, kirg on tasakaalustamata hingejõud.

Inimesed talitavad tunnete ehk kire põhjal. See on miks kirge ülistatakse. Tahetakse seista kirgede mõistuse ees. Kirg loob hinges korratuse, aga pakub vaheldust ja kasu.

Kui inimene end jätab kire hoole, siis kirg valitseb. Inimene ei suuda siis enese üle valitseda, ta ei näe teed oma rahutute jõudude korraldamiseks. See korratus iseenesest on kannatus. Seepärast inimene otsib vaheldust. Särasele rahutule ei paku rahulik asi elamust. Seepärast inimesed janunevad lõbu järele, mille tagajärjeks on ikkagi kannatus. Nii kannatus kannatuse peale.

Ena hinges alati leidub õilsat tahet

„Ena“ — Kr. Raud

Võib arvata mis sellest on kui inimene on osav püüdma omakasu. Niisugune inimene võib olla väga kahjulik teistele. Kõik uueaja leidused on ju peamiselt omakasu otstarbeks ära kasutatud. Seetõttu on ka inimesed üksteisele nii vihased. Kirg on see sund, miks nii kangesti ihatakse vara, au ja võimu. Need kalduvused on pahatihti kahjaks kaasinimestele.

Kirg saab mõistuse enese teenistusse, seepärast toimitakse ka seadusevastast tegu osavasti. Inimene võib olla tark kurja tegema. Seepärast on maailmas kurjuselaine nii suur. Nii saab kuri inimesed kätte.

Maailmas ülistatakse kirge ja kirg pühitseb võitu. Kirg võib juhtida ja orjastada inimese; nii ei ole inimesel enam vabadust. Seepärast võitlusesse kire vastu!

Kirg iseenesest on meie keha jõudude, korraldamatute jõudude avaldus. Mis aga võib luua tasakaalu, on vaim, mõistus, see on võime võrrelda, mis on hea või halb, korras või korratu, võime lasta halvadel kalduvustel kaduda ja headel areneda.

Me saavutame vaimse vabaduse, et me ei ole enam tunnete käes mängukannid, vaid meil on hingejõud kõigele korravastasele vastu seista.

Targa tegutsemise tasu on sisemine rahu ja julgus. Seda tasu ei saa muidu kui et alata võitlust umbrohu ja ohakate vastu. Edevus ja selle kibedad pettumused, kadedus, ärritatavus, madalad ja alatud tunded täidavad meie hingevälja, kui mõistus ei hoia korras hingejõude.

Me peame toetuma vaimse elu seadusepärasusele. Ja olles maailmkonna seadustega igapäevases kokkupuutes, saab hing ka endale midagi nende püsivusest, rahust. Igal pool, kus on võitlus siduvusetuse, korratuse ja mässu vastu, igal pool, kus aru seab ümbruse korda, igal pool, kus mõte muudab kaose kosmoseks, siduvusetuse loogikaks, seal sünnib puhas ja sügav rõõm.

Maailmkond on oma sügavamalt põhiolemuselt mõistus, ja me ei saa kaasa aidata tema arengus muidu kui oma tööga. On tarvis, et oldaks töös kõige oma tunnete ja püüetega. Töös õieti saavutame võidu enese üle. Ja kui me veel pühendame oma meele kõige ilusa nägemiseks, kui tunneme rõõmu

ilusast päevast, toredast päikeseloojangust või kaunist ööst, siis jõuame õige ruttu selleni, et ehitada oma hinge kindluse pelgupaik õnne jaoks.

Inimene areneb täielikuks. Õpitakse mõistma kokkukõla. Ilu on kokkukõla. Ilu tajume rahustava elamuse saades. Kõik ilus ja hea aitab meie hinges luua rahu. Seega palju ülemad on vaimsed väärtused.

Enesearmastuseta olek, milline õilsus, jumalalähedus! See hing aimab maailmkonna korda, kuidas kõik allub seadusele.

Sellest vaatekohast avanevad suured saladused. On kaks maailma: üks alt, teine ülalt; üks teenib omaenese petlikke tundeid, teine täidab kõiksuse tahte. Lihameel ihkab korratust ja kärarikast lõbu; vaimumeel ihkab korda ja vaikset rõõmu.

Ärgu eksitagu. Vaimne elu ei ole tarretus, vaid tasakaal; loovad vaimujõud on kooskõlas maailmkonna tahtega, see on Jumala tahtega. Kirg kui tasakaalutu jõud peab taganema, ja tasakaalukas jõud astub asemele. Ja see, mis enesearmastus peab nii tähtsaks, kaotab vaimu-elu juures tähtsuse.

Vaimne elu on vääriline elu. Selles on õnn olla hea, õiglane ja helde.

Elu on väga lühike, seepärast ei tule teda raisata. Meil tuleb seda kasutada, et paigutada oma ümbruse oma osa tahet ja aru. Meie osa on korraldada kaose mingi väike osa, et olla jumaliku teose taastöötajaks ja panna headuse teenistuse jõud, mis meil on olemas. H.

Inimese õigused

Arusaamine õigusest ja ülekohtust, heast ja kurjast on Looja poolt istutatud inimese hinge. Kui ka avalik arvamine tunnistab ülekohtu maksvaks, ei saa täiesti hävineda ülekohtu äratundmine. Meie ajajärgus, kus on iseäraliselt edenenud teaduslik seadusepärane mõtlemisviis, on igaühele kergesti arusaadav, et õigus on põhijoon, mis on istutatud igasse olevusse ja mis ei lase käänata ja väänata. Kuigi ise ei täideta seadusepärasuse nõuet, aga teistelt nõutakse selle täitmist küll.

Loodus on asetanud kõik inimesed ühele astmele. Seda tahab ta näidata juba inimese sündimisega. Ka surm teeb inimesed ühesuguseiks. Seal, kus valitsevad looduse väed, ei ole mingit arusaamatust, „sest me ei ole midagi maailma toonud, selge on, et me ei saa midagi maailmast ära viia.“ Lühikese aja vältel, sündimise ja surma vahel, inimene täidab maailma ülekohtuga. „Rahaahnus on kõigi kurjade asjade juur“.

Maaailma looja ja ülalpidaja andis seepärast käsu, et omandusõigust nõnda korraldada, et keegi ei kannataks kahju.

Talve ilu

Foto: N. Nylander

Israeli rahvast tuntakse ajaloos kui niisugust, kellel olid kõige õiglasemad seadused, kus igale kodanikule oli antud õigused. Israeli teokraatliku valitsuse poolt oli järgmine määrus: „Ja maa ei pea mitte saama müüdnud, et see igavesti jääb teise omaks, sest maa on minu päralt (ütleb Issand), sest teie olete võõrad ja majalised (rentnikud) mu juures.“ 3. Moos. 25, 23. „Ja kui su vend su juures jääb kehvaks ja müüb enese sulle ära, siis ei pea sa mitte orjategu ta peale panema. Ta peab su juures olema kui palgaline, kui majaline, ja ta peab su juures teenima juubeliaastani. Siis peab ta su juurest jälle ära minema, tema ja ta lapsed temaga, et ta jälle oma suguvõsa juure saab ja oma vanemate päranduse peale jälle saab.“ 3. Moos. 25, 39—41. Veel oli kästnud nõnda: „Kui teie oma lõikust lõikate, siis ei pea sa mitte oma põllu nurki puhtaks ära lõikama ega üles noppima, mis su lõikusest sünnib noppida, kehvale ja võõrale pead sa neid jätma; mina olen Jehoova, teie Jumal.“ 3. Moos. 23, 22.

Selle seadusandluse kõrge eesmärk oli, et ei oleks ühtki puudustkannatajat ega santi rahva seas, et oleks antud igale rahvaliikmele võimalus ära elada. Israeli seadus on rajatud sellele põhimõttele, et kõik inimkonna liikmed olenevad ühtviisi üksteisest. See on ju suur eksitus ja väärsamm, kui arvatakse, et igaüks on iseenele kõige ligem, ja jäetakse oma murede juures teiste käekäik tähele panemata. Tegelikult valmistab ühe õnnetus ka teisele õnnetuse. Ja mis me teeme teiste kasuks ja õnneks, see parandab ka meie oma elujärge. Ainult niisugustel jumalikul põhimõtetel võib rahulikult teel lahendada neid probleeme, mis meie päevil ähvardavad hävitada maailma.

Inimeste kalduvus on olnud talitada seadusevastaselt. Seepärast on prohvetid hoiatanud:

„Häda neile, kes nurjatuma töö peale mõtlevad, ja oma voodite peal kurja nõu peavad, ja teevad seda, sest et meelevald on nende käes.

Nad ihaldavad välju ja kisuvad neid vägisi käest ära, ja majasid ja võtavad käest ära; nad teevad liiga mehele ja tema majale ja igaühele ja tema pärisosale.“ Miika 2, 1. 2.

„Häda neile, kes maja maja kõrvale eneste poole kisuvad, ja põllu põllu kõrvale enestele saadavad, kuni ei ole enam maad, et teie üksi seal maal pidite saama elada.“ Jes. 5, 8.

„Häda sellele, kes ehitab oma maja mitte õigusega ja oma ülemised toad ülekohtuga, kes oma ligimest sunnib teenima ilma ega anna temale mitte tema töö palka.“ Jer. 22, 13.

Võit pakase ja pimeduse üle

Foto: Kõdat

Pühakirja valguses ei ole rikkus iseenesest mingi ülekohus, kui seda saab kasutatud nõnda kuidas seda tahab kõikide heade annete tõeline omanik ja andja. Sellest seisukohast välja minnes manitseb Paulus rikkaid: „Käsi neid, kes rikkad sellesinases maailmas, et nad ei pea olema suurelised ega lootma kaduva rikkuse peale, vaid elava Jumala peale, kes meile kõik rohkesti annab tarvituseks, et nad peavad head tegema ja heade tegude sees rikkaks saama, heal meel andma ja teistele jagama ja enestele varandust koguma heaks aluseks tuleva peale, et nad võiksid igavese elu kätte saada.“ 1. Tim. 6, 17—19.

Et rikkus suurendab vastutust Jumala ees, seepärast ütles ka Jeesus: „Kui vaevalt saavad need, kellel on palju varandust, Jumala riiki.“ Mark. 10, 23.

Saalomon palub enesele: „Vaesust ega rikkust ära anna mulle mitte, süüa aga mind leivaga, mis mu osaks seatud, et ma sind vahest ei salga ära, kui ma palju saan, ja et ma ei varasta, kui kehvaks saan, ja ei puutu oma Jumala nime külge kurjasti.“ Õp. s. 30, 8. 9.

Kristus sai maailma hädadest õieti aru ja

pööras neile rohkem tähelepanu kui ükski inimene enne või pärast teda. Tema põlgas rikkust, — tänapäev otsitakse seda; tema kahetses rikkaid, — täna kadestatakse neid.

Nagu helid teisest maailmast kõlab Jeesuse sõnum inimeste lootuseta ellu:

Õndsad on need, kes vaestest vaesed, sest nende päralt on taevariik.

Õndsad on need, kes on kurvad, sest nemad peavad saama rõõmustatud.

Õndsad on tasased, sest nemad peavad maa pärima.

Õndsad on need, kellel on nälg ja janu õiguse järele, sest nemad peavad täis saama.

Õndsad on armulised, sest nemad peavad armu saama.

Õndsad on need, kes puhuvad südamest, sest nemad peavad Jumalat nägema.

Õndsad on rahunõudjad, sest neid peab Jumala lasteks hüütama. Mat. 5, 3—9.

Maailma elu käigus näeb Kristus „ülekohut võimust võtvat ja armastust külmaks minevat“, ja siis ta räägib „lõpust“ kui kättemaksu ajast.

Et ei tehta õigust, see viib inimkonna väga raskesse seisukorda. On selge, et varanduste kuhjumine mõne üksiku kätte miljonitele nende teenitud palka vähendab. Üksteise ülekohus kihutab inimesi üksteise vastu, ja sellest tuleb hävitus.

Pühakiri kuulutab ette viimse aja peale:

„Et kuulge nüüd, teie rikkad, nutke ja uluge kõige oma häda pärast, mis on tulemas teie peale.

Teie rikkus on ära mädanenud ja teie riided on koidest ära söödud.

Teie kulla ja hõbeda on rooste ära rikkunud ja nende rooste peab teile tunnistuseks olema ja kõik teie ihu liha ära sööma kui tuluke.

Teie olete varandust kogunud viimseil päevil.

Vaata, töötegijate palk, kes teie põllud on ära lõiganud, mis teist on kinni peetud, see kisendab ja lõikajate kisendamised on tulnud vägedesse Issanda kõrvade ette.“ Jak. 5, 1—4.

Inimkond tõmbab oma ülekohtuga nuhtluse enda peale.

(Lõpp 12. lhk.)

Rahvaste saatust

Tulevik on alati huvitanud inimesi; nad tahaksid meeeldi teada tulevaid sündmusi ja oma saatust. Niihästi kultuurita kui kultuursete rahvaste juures on küll isikuid, kes tegelevad tuleviku ennustamisega. Ühed teevad seda nõidusega, nagu paganlikud preestrid, teised salateadustega, püüdes saatust lugeda käejoontest, näojootest, käekirjast, taevatähtedest ja mitmel muul teel. Kuid inimesel pole võimu kergitada tulevikku varjavat eesriiet ja lugeda tulevaid sündmusi. Ennustajad võivad mineviku tähelepanekute ja olukordade kujunemise põhjal teha teatvaid oletusi, mis vahel lähemas tulevikus osaliselt täituvad, aga kaugema tuleviku suhtes nad ei või midagi täpsemalt teada. Suurem osa ennustusist on harilikult avalik vale või kahemõttelised väljendused, mida võib mitmeti seletada.

Kes võiks inimliku tarkuse põhjal ennustada riikide saatust, nende tekkimist ja langust, maailma tabavaid sündmusi, valitsejate tõusu ja kadu? Kui oluline ja tähtis oleks riigimeestel seda teada, kuid nende ettenägelikkus, diplomaatia ja ennustuseoskus on siin jõuetu.

Kas pole üldse võimalik midagi teada tulevikust? Kindlasti on. Pühakiri kui ainus kindel valguseallikas heidab valgust maailma riikide ja rahvaste saatusele kui ka üksikute inimeste elule. Kõigevägevamale Jumalale on teda kõik sündmused ja olukorrad algusest lõpuni. Ta on igavene ja kõige tarkuse allikas; tema juures pole mineviku suhtes ununemist ega tuleviku suhtes teadmatust, vaid on oleviku kõikteadvus.

Tema võib teatada täpselt tuleviku sündmusi: „Ta teab, mis on pimeduses, sest tema juures elab valgus.“ (Taan. 2, 22.) „Vaata, endised asjad on tulnud ja uusi asju kuulutan mina; enne kui nad üles tõusevad, annan ma teile seda kuulda.“ (Jees. 42,9.)

Issand on oma sõnas ilmutanud mitmete riikide, linnade ja rahvaste saatust. Palju sellest on juba minevikus tõdenenud. Ajalugu ja väljakaevamised tõendavad piiblliste ennustuste tõelikkusest ja jumalikust sisendusest.

Nii leiame Piiblis vanade riikide ja rahvaste nagu Egiptuse, Babüloonia, Assüüria, Siidoni, Tiiruse, Edomi ja nende linnade kohta ennustusi, mis täpselt on tõdenenud. Prohvetliku sõna tähtsust ja jumalikkude päritolu toonitab Peetrus sõnadega: „Ja meil on üks kindel prohvetisõna, ja teie teete hästi, kui teie seda tähele panete kui üht küünalt, mis pimedas paigas paistab.“ (2. Peetr. 1, 19.)

Prohvetisõna ei tegele ainult mineviku riikide saatusega, vaid ka nüüdsete riikidega ja nende tulevikuga. Lühikestes, kuid täpsetes joontes kirjeldatakse tähtsamate riikide tõusu ja langust ja nende lõplikku saatust.

Huvitavad ja tabavad ennustused riikide käekäigust ja nende tulevikust leiame prohvet Taanieli raamatus. Nende ennustuste uurimine on tähtis igale inimesele, kuna neis avaldub Jumala plaan maailmaga ja tema tahe meie kõikide suhtes.

Imeline teadaanne.

Kaks tähtsat ennustust leiame Taanieli 2. ja 7. peatükis. Taanieli 2. peatükis räägitakse kuulsa Babüloonia kuninga Nebukadnetsari unenäost. Unenägu oli kuningal meelest ära läinud. Kuningas laskis kutsuda kõik Bobüloonia targad ja ennustajad, et neilt kuulda unenägu ja selle tähendust, kuid nad ei suutnud seda avaldada. Nende saamatuse ja senise pettuse eest ähvardati neid surmaga. Teiste tarkade seas oli ka üks heebrea noormees, Taaniel nimi, kes teenis elavat Jumalat ja oli talle sõnakuulelik. Temaile ilmutas Issand tema ja tema kolme sõbra palve peale Nebukadnetsarile antud unenäo, sellega paljastades paganlike tarkade pettuse ja austades oma nime ning oma sulaste usku. Unenäo peatähtsus peitus selle ajaloolises tähenduses, mida Jumal tahtis teada anda kõikidele aegadele.

Kuningas nägi unes suure inimkuju, mis oli välimuselt „suure auselgusega ja kohutav“. Kuju pea oli heast kullast, tema rind ja käevarred hõbedast, tema kõht ja puusad vasest, tema sääred olid rauast ja jalad ja var-

Ajalugu pildis

Need mehed on tahtnud maailma saada enese kätte. Vasakult — Ramses II, Attila, Hannibal, Caesar, Napoleon, Vilhelm II, Aleksander Suur.

bad olid osalt rauast, osalt savist. Edasi näidati unenäos, kuidas üks kivi langes ülalt alla kuju jalgele, mille tagajärjel savi, raud, vask, hõbe ja kuld puruks peksti ning tuulest ära kanti, nii et sellest ei jäänud midagi järele. Kivi ise aga, mis kuju purustas, muutus suureks mäeks ja täitis terve maailma. Taanieli seletuse põhjal tähendab see kuju maailma riikide pilti ja nende saatust. Taan. 2, 31—35.

Mõned aastad hiljem nägi Taaniel unenäos ja nägemuses neidsamu riike elajate näol üles tulevat sügavast merest. Taan. 7, 1—7. Elajad tähendavad riike, nagu seda ingel seletab Taanielile. (Taan. 7, 17, 23.) Riigid ise harilikult võtavad ka eneste kujutamiseks vappidele mingisugused kujud loomariigist. Mässava mere all kujutatakse rahvaid, kes üksteisega sõdivad. Tuul tähendab sõdasid. Nagu tuul paneb mere lainetama, niisama panevad sõjatuuled rahvad liikuma; rahvaste ja riikide omavahelises heitluses ühed riigid kaotavad ja kaovad, kuna teised esile kerkivad ja endale võimu saavad. Jeos. 8, 7; 17, 12, 13; Ilm. 17, 15; Jer. 25, 31—33. Nii tähendavad tuuled sõdasid, revolutsioone ja poliitilisi torme riikides. Selle tagajärjel tulid esile merest või rahvastest elajad või riigid.

Babüloonia

(606—538 e. Kr.)

Babüloonia on esimehe riik, keda kujutatakse Nebukadnetsari unenäos kuldse peana ja Taanieli nägemuses kotka tiibadega lõukoerana. (Taan. 2, 37. 38; 7, 4.) Nagu kuld on metallide seas kalleim ja lõukoer elajate keskel ülim, nii nimetavad ka prohvetid Babülooniast „kuningriikide ehteks ja Kaldea rahva auliseks iluks“. (Jees. 13, 19.) Ta oli Nebukadnetsari ajal vägevaim riik maailmas. Ta oli Jehoova sõnade põhjal „haamriks ja sõjariistuks, kelle läbi paganad laiali pillati ja kuningriigid ära rikuti“ (Jer. 51, 20).

J. Bergmann ütleb „Üldises ajaloo“ lhk. 15: „Vaarao Neko pidi Karhemise kohal põgenema tagasi tema (Nabupolasari) poja Nebukadnetsari eest, Egiptus ja Assüüria pidid alla andma, ning

Niineve linn pidi maa pealt kaduma; seega oli Babüloonia idamaa peremees. Vägevam veel kui Nabupolassar oli Nebukadnetsar (604—561).“ Nebukadnetsari ajast ütleb ajaloolane Josephus („Apioni vastu“ I, § 19.): „See Babüloonia kuningas vallutas Egiptuse, Süüria, Föniikia ja Araabia ja ületas oma võidukäikudes kõik, kes enne teda valitsesid Babüloonias.“

Babüloonia maadevallutamise hoogsust kujutatakse kotka tiibadega lõvi seljas.

Nebukadnetsar vallutas Assüüria ja tema pealinna 606. a. e. Kr. Samal aastal ta viis vangi osa Juuda rahvast. Aastal 588. e. Kr. ta põletas ära Jeruusalemma linna. Babüloonia muutus maailma keskuseks. Nebukadnetsar oma auhuses hoolitses linna ilustuse eest; ta ehitas uhkeid hooneid, templeid, torne, veevärke ja rohtaedu. Ühel pool jõge oli kuulus Peli tempel; ida poole ehitas ta uue linnaosa uhke kuningalossiga. Kõige kaunimad ehted linnas olid „rippuvad aiad“, mida kreeklased lugesid üheks seitsmest maailma imedest. Linn oli ümbritsetud tugevate kõrgete müüridega. Müürides oli 100 väravat. Ta loeti võidetamatuks. Uhkusega võis Nebukadnetsar hüüda: „Eks seesinane ole suur Paabel, mis mina olen üles ehitanud kuningliku

koja jaoks oma rammu väe läbi ja oma au iluks.“
Taan. 4, 27.

Nii võimas ja uhke näis olevat Babüloonia riik, siiski oli Jumal öelnud prohveti suu läbi, et ta tahab hävitada tema ja „ümber lüüa nagu Soodoma ja Komorra“ (Jees. 13, 19—22.)

Kuldsele peale järgnes teine riik, hõbedast rinna ja käevarte näol, mis oli küll halvem, kuid võitis siiski eelmise.

Meeda-Pärsia.

Uhke Babüloonia riik vallutati järgneva maailmariigi — Meeda-Pärsia poolt. Juba pikemat aega enne Babüloonia langust oli Jumal teatanud prohvetite läbi, et tema võitjad on Meeda ja Pärsia kuningad, isegi nimetatakse kuningas Korese (Küros) kui Babüloonia vallutaja nime enne tema sündimist. (Jees. 13, 17; 44, 28; 45, 1—3; Jer. 51, 11.) Temale töötas Issand avada Babüloonia väravad ja anda tema kätte riigi.

Meeda-Pärsiat näeb prohvet Taaniel (Taan. 7, 5) karu näol. Karu on ablas ja tugev röövloom. Teda kästakse süüa palju liha; selle väljendusega iseloomustatakse selle riigi maadeahnitsemisiha ja rahvaste hävitamist. Looma üks pool on kõrgem, mis peab tähendama, et Pärsia riik tõusis hiljem, vallutas Meeda riigi ja sai tugevamaks esimesest.

Eriti vägevaks muutus Pärsia riik kuningas Korese ehk Kürose all, kes heitis endalt meedlaste ikke ja sai peremeheks nende üle (558 e. Kr.). Pea olid tema võimuses ka Lüüdia ja Egiptuse riigid. Kõige kuulsamaks sai ta Babüloonia maailmariigi vallutamisega 538. a. e. Kr.

Babüloonia linn oli tugevasti kindlustatud 350 jala kõrguse ja 87 jala paksuse müüri müüri ümbritses lai kraav. Linna müürides oli 100 väravat, igal küljel 25 väravat. Need olid suletud. Linna läbistas Eufraati jõgi. Mõlemal kaldal olid jällegi tugevad müürid.

Kui Küros piiras linna, siis Babüloonia elanikud olid julged oma võidetamatule linnale. Mida ei suudetud saavutada jõuga, seda teostati nõuga. Küros laskis kaevata tiigid ülalpool linna ja juhtis öösel, kui kuningalossis ja linnas pidutseti, jõe vee tiikidesse, nii et sõjavägi võis tungida mööda jõesängi linna. Piduööl oli jäetud ka jõekallastel müürides olevad väravad lukustamata, mille tõttu vaenlase sõjavägi võis neist sisse tungida kerge vaevaga ja vallutada kuningalossi ühes pidutseva kuningaga ja tema kõrgete ametnikkudega. Linn ja sõjavägi oli vastupanuks ette valmistamata. Babülooniast tabas saatus, mis oli ammu ennustatud ja mida piduööl kirjutas saali seinale tundmatu käsi imelekkude tähtedega: mene, mene, tekkel, uvarsin. (Taan. 5, 5. 25—28.) Piduöö maksis Babüloonia iseseisvuse ja kuninga elu.

G. S. Goodspeed ütleb: „Nii kadus viimne Semiidi kuningriik Mesopotaamia lagendikul ja

uus rass võttis enda kätte valitsemise laiema maailma-osa üle kui seda kunagi oli osaks saanud ühelegi teisele riigile vanas maailmas.“ („History of the ancient world“ lhk. 57.)

Kreeka.

Kolmandat maailmariiki kujutatakse nägemuses vaskse keskkeha all ja pardri (leopardi) kujul. (Taan. 2, 39; 7, 6.)

Meeda-Pärsiale tõusis vastane Euroopa pinnal Makedoonia kuningriigi näol. Tema vägev kuningas Aleksander Suur on üks haruldasemaid ja võidukamaid kujusid ajaloo. Juba 18-aastase noormehena võitles ta nii vahvasti lahingus, et isa talle ütles: „Poeg, otsi enesele suuremat riiki. Makedoonia on sinule liig väike.“ Noor kuningas asuski võiduteele. Tema suurim ja raskeim ülesanne oli Pärsia vallutamine. Ta asus Pärsia poole teele 334. aastal. Ule mere Aiasse jõudes ütles ta: „Aasia on minu.“ Nii see ka sündis. Pärsia kuningas Tarius Kodomannus kaotas ühe lahingu teise järele ja „Gaugamela ja Arabela lahingus läks Pärsia päike looja (331. a.) ja ta õnnetäht kukkus taevast alla. Tarius oli võidetud. Pärsia riik oli Makedoonia kuninga käsu all.“ (J. Bergmann, „Üldine ajalugu“, lhk. 74.)

Leopardil oli seljas neli tiiba, mis näitab sellele suurele kiirusele, millega ta edasi tungis ja vallutas maailma.

„Aleksandri riik oli hiilgav oma suuruses, sõjaväes ja oma võitude saavutuse kiiruses, ometi aja lühiduse tõttu ta sarnanes hiilgavale välgu-sähvatusse... Ta vallutas peagu terve Aasia.“ (The Roman History, Appian of Alexandria.)

Aleksander suri noorelt, ilma et ta oleks jõudnud kauem maitseada oma võitude vilja. Ta langes ohvriks joomisele ja kõlvatusse. Tema riik jaotati tema nelja kindrali vahel järgmiselt: Kasander sai Makedoonia ja Kreeka läänes; Lüsimumakus sai Traakia ja osa Aasiat Posporuse juures; Ptolomäus sai Egiptuse, Lüüdia, Arabia, Palestiina ja Kolo-Süüria lõunas; ja Seleukus sai Süüria ja ülejäänud Aleksandri riigist idas. Seda jagamist näidatakse leopardi nelja peaga.

Room.

Ajaloo käik läheb edasi. Kolmandale suurriigile järgneb neljas maailmariik, keda kujutatakse nägemuse kujus raudsete reite ja säärite läbi ja ka kohutava elajana, kes „oli hirmus ja jäle ja väga tugev, ja temal olid suured raudhambad; ta sõi ära ja murdis rusuks, ja mis üle jäi, tallas ta ära oma jalgadega, ja see oli teist viisi kui kõik elajad.“ Taan. 7, 7.

Ajalugu tunneb ainult üht riiki, kelle kohta see kirjeldus sobib. See oli kuulus Rooma riik, kes pärast Makedoonia-Kreeka riiki sai maailma peremeheks. Teda võib õigusega lugeda vägevaimaks riigiks maailmas. Nagu raud on teiste

Pühitsus

Ristusüheks tähtsamaks nõudeks on püha ja vaga elu. See nõue leidis Kristuse poolt toonitamist kohe, kui ta algas oma avaliku töö, võttes selle kokku sõnades: „Olge siis täielised, nõnda kui teie Isa taevas on täieline.“ Pärast Kristuse lahkumist maa pealt, kui apostlid jätkasid tema poolt alustatud tööd Püha Vaimu väes, kõlas see nõue vägevalt ka nende suus. Apostel Peetrus seab selle nõude kristlaste elusihiks, kir-

metallide seas tugevaim ja nagu jäle loom kõik maha murdis ja ära sõi, nii vallutas Room armutult igasuguse vastupanu. Ta ületas kõik eelmised riigid suuruses ja brutaalsuses. Ajaloolane Gibbon ütleb: „Kulla, hõbeda ja vase kujusid, milledega kujutati rahvaid või nende kuningaid, purustati järk-järgult Rooma raudse ainuvalitsuse poolt.“ (Gibbon's Room, ptk. 38.)

Rooma toorusest võiks mainida näitena kuulsat Karthago linna hävitamist Aafrikas 146. a. e. Kr., kus elanikud armutult tapeti ja linn põlema süüdati; linna põlemine kestis 17 päeva. Samuti Jeruusalemma hävitamisel 70. a. p. Kr. voolas veri ojadena; linn põletati maha ja ellujäänud müüdi orjadeks.

Rooma algust loetakse 8. sajandist enne Kristust. Ta vallutas järk-järgult Appeniini poolsaare, kus asub nüüd Itaalia riik, ning jätkas oma territooriumi laiendamist väljaspool neid piire kõikide maailmakaarte suunas. Ta võitis ära Makedoonia (168 e. Kr.), Karthago (146 e. Kr.), Hispaania (133. e. Kr.). Järgnevalt sattusid tema valitsuse alla Pergamuse riik (133. e. Kr.) ja Süüria (64. e. Kr.), Egiptuse (31. e. Kr.) ja Juudamaa (40. e. Kr.). Nii muutus Room juba teisel sajandil maailma ainuvalitsajaks. Kristuse sündimise ajal ulatas Rooma võim üle toaegse tuntud maailma, nii et keiser Augustuse käsul pidi „kõik maailm“ laskma end üles kirjutada (Luuk. 2, 1). Ta ulatas oma hiilgeajal Liibia kõrvest ja Atlase mägestikust lõunas kuni Inglismaani ja Doonau maadeni põhjas ning Atlandi ookeanist läänes kuni Arabia kõrveni idas. Gibbon ütleb: „Roomlaste riik täitis maailma, ja kui see riik langes üksiku isiku kätte, muutus maailm tema vaenlastele kindlaks ja kurvaks vanglaks.“ (History of the Roman Empire, 3. ptk. § 37.)

Jumala ennustus Rooma kui maailmariigi kohta oli täitunud selles osas, mis räägib temast kui maailma vallutajast ja vägevast riigist. Jääb veel järele vaadelda üks osa, mis puudutab Rooma langust ja riikide saatust, kes tõusevad tema asemele. (Järgneb.)

E. Ney

jutades sellest oma esimeses kirjas järgmiselt: „Ärge elage endiste himude järgi, kui teil puudus õige teadmine, vaid nõnda kui see, kes teid on kutsunud, on püha, saage ka teie pühaks kõiges oma elus. Sest on kirjutatud: „Olge püha, sest mina olen püha.“ Apostel Paulus väljendab oma kirjas filiplastele soovi, et nad oleksid „laitmatud ja puhtad, veatud Jumala lapsed.“

Püha elu nõude täitsid kristlased algristikoguduses. Noored kristlased, saades Jumala Vaimu väge, seadsid oma elu nii täielikult Jumala Sõna järele, et nendele vaadati kui elavaks saanud sõnale. Kui kõneldakse koguduse kasvamisest, siis öeldakse, et „Jumala sõna kasvas“. Esimeste kristlaste elu kohta leidub Apostlite tegudes järgmine ilus iseloomustus: „Aga kõik need, kes uskusid, olid üheskoos ja kõik, mis neil oli, oli neil ühine. Omanduse ja varanduse nad müüsid ära ja jagasid, mis saadi, igaühele seda mööda, kuidas keegi vajas. Ja nad viibisid igapäev ühel meelel templis ja murdsid leiba kodasid mööda ja võtsid toidust hea ja kohtlase südamega, kiites Jumalat ja leides armastust kõige rahva juures.“

Esimeste kristlaste elu võitis tolaeagse troostitu, iseka ja külma maailma. Nad olid täis rõõmu, soojust ja vennaarmastust. Nende ristiusk avaldus tegudes. Seepärast võidi neid õigusega kutsuda pühadeks, nagu seda teeb apostel Paulus oma kirjas roomlastele.

Kristlaste elu mõjutas suuresti ka tagakiusamine Rooma valitsejate poolt. Kuid nende elu muutus, kui tagakiusamisele saabus vaheaeg. Siis hakati kohanema ajaliku elu rõõmude ja muredega. Kui keiser Konstantin andis ristiusule täielise tunnustuse, tuli paganaid massiliselt ristiusku. Kogudused kasvasid suureks. Kuid koguduste kasvamisega langes kristlaste sisemine jõud. Nende hulgas hakkas enam ja enam maad võtma maailmlikkus ja pealiskaudsus. Kadus tegev vennaarmastus. See jäeti koguduse juhtide, vaimulike, hooleks. Koguduseliikmete kõlbeline elu läks tagasi. Tuli esile kahesugune moraal: üks vaimulikkude ja teine koguduseliikmete jaoks. Vaimulikelt nõuti täie energiaga püha ja vaga elu, kuid koguduseliikmetel oli sellest küllalt, kui hoidusid suurtest süütegudest.

Protestiks sellisele ilmalikule elule tekkis paljude kristlaste juures askees ehk lihasuretamine, mis levis peamiselt Konstantin Suure ja ta poja valitsuse ajal. Askeedid põgenesid inimeste juurest üksikusse kõrbe või laande, et seal paastumise ja palvetega teenida hingeõndsust, sest arvati, et inimeste hulgas ei ole enam võimalik elada pühitsetud elu. Hilisem ja mõõdukam näh-

tus on kloostrielu. Kloostrites püüti seda järele aimata, mis kord oli olnud algkoguduses. Munkadel kloostreis oli keelatud omada isilikku varandust, nad pidid ühiselt osa võtma söömaegadest ja järjekindlatest palvustest, töötama korralikult, olema kuulekad ja elama puhtalt ning karskelt.

Keskajal hakkas Euroopa ristiusustamise puhul ilmne ka sunnimisjon. Esiolgu seisis see selles, et riigivalitseja võttis ristiusu vastu ja sundis selleks ka oma alamaid. Kuid hiljem korraldati maade vallutamisi ja vallutatud maade elanikud pidid ülevõimule alistudes ka ristiusu vastu võtma. On iseenesest selge, et sunnimisjon erines algristikoguduse misjonist. Algristikoguduses toimetati liikmete vastuvõtmist kogudusse suure ettevaatusega. Inimene pidi ristiusu tõdedesse süvenema, enne kui teda ristiti ja koguduse liikmeks arvati. Igaühe usku katsuti läbi küsimusega: „Usud ka kõigest südamest.“ Elav usk pidi inimese viima kõigepealt patutunnistusele, siis oma süü heakstegemisele ja täielisele pöördetele oma eluviisis.

Sunnimisjoni juures ei saa enam kõnelda usust ja pühitsetud elust. Siin muudeti inimene küll kristlaseks, kuid mitte sisemuselt, vaid nimepidi. Ristiusu sügavam sisu ja elu muutuse nõue jäid inimestel arusaamatuks. Kui juba ristiusu eesõigustamisel paganate massiliselt tulles ristiusu koguduse ilme oli muutunud, siis on loomulik, et unni viisil ristiusustatute vastuvõtmisega kadur viimnegi arusaamine pühast elust. Nüüd võis igaüks olla kristlane, vaatamata sellele missugune oli tema elu ja kas tal oli üldse teadmisi ristiusu tõdedest. Niisugune arusaamine on püsinud tänapäevani. Mitte inimese elu ja tegude järele ei otsustata, kas ta on kristlane, vaid selle järele, kas ta nimi on kirjutatud kirikuraamatusse. Jumala sõnale vastav püha, laitmata ja puhas elu on saanud kristlaste juures võõraks asjaks, nii et inimesi, kes soovivad elada kristlikkude nõuete kohaselt, kutsutakse vagatsejaiks.

Pühitus on kooskõlas olemine Jumalaga, on Kristuse-sarnasus. See peab haarama kogu inimese, tema ihu, hinge ja vaimu. Sellest ei ole välja arvatud ükski sõna, tegu ega tahteavaldus. „Aga rahu Jumal ise pühitsegu teid läbi ja läbi, ja kõik, mis teil on, vaim, hing ja ihu, saagu hoitud laitmata meie Issanda Jeesuse Kristuse tulemises,“ kirjutab apostel Paulus.

Kuidas võib inimene saavutada pühituse? Pühituse saavutamisest võib kõnelda ainult selle inimese juures, kes on elanud läbi uuestisünni ja saanud õigeks usu läbi. Usu läbi õigekssaamine on silmapilgu töö. Inimene peab usus kinni hakkama Jumala töotustest ning siis leiab ta andestuse ja õigeksmõistmise. Uuestisünni ja õigeksmõistetud peab kasvama ja täienema iseloomus, kuni ta muutub Jumala sarnasuskujuks. See

kasvamine moodustab enesest pühituse. Apostel Paulus selgitab seda kujukalt oma esimeses kirjas tessalooniklastele. „Mis muud veel, vennad, kui et meie teid palume ja manitseme Issandas Jeesuses, nõnda kui teie olete seda meie käest saanud, mil viisil teie peate elama, ja Jumala meele pärast olema, et teie veel täiemaks saate, sest see on Jumala tahtmine, teie pühitsemine.“ Seda pühitust ei saavutata ühe päeva, tunni ega silmapilgu jooksul, vaid see omandatakse kogu eluaja jooksul, kui inimene püsivalt kasvab vaimulikes asjus ja oma iseloomus. Seepärast ei ole apostlil paremat soovi: „Aga Issand kasvatagu teid ja tehku rohkeks teie armastuse isekeskis, ja kõikide vastu, nõnda kui meie armastus on teie vastu, et tema võiks teie südameid kinnitada, et need oleksid ilmalaitmata pühituses Jumala ja meie Isa ees.“ See kasvamine peab seni kestma, kuni inimene on täiesti uueks saanud, nii et endisest vanast inimesest pole enam midagi järele jäänud.

„Aga teie peate uueks saama oma meelevaimus ja enestele võtma uue inimese, kes on loodud Jumala sarnaseks õiguses ja pühituses.“

Selleks, et inimene võiks oma iseloomus kasvades jõuda pühitusele, laseb Jumal kuulutada evangeeliumi. Suur paganate apostel Paulus oli selles veendunud, et evangeeliumi püha töö eesmärgiks on pühitsetud inimesed. Ta kirjutab sellest roomlastele: „Ma olen teatava julgusega kirjutanud teile, vennad, mõnda otsegu meeldetuletuseks armu varal, mis mulle on andnud Jumal, et ma oleksin Jeesuse Kristuse sulane paganate seas, tehes Jumala evangeeliumi püha tööd, et paganarahvad saaksid meelepäraliseks ja Püha Vaimu läbi pühitsetud ohvriannetuseks.“

Seda kõik teeb Jumal, et inimene võiks jõuda pühitusele. Inimese osa on lasta ennast pühitsetada. „Mina manitsen teid nüüd, vannad, Jumala suure südamliku halastuse juures, et teie annate oma ihud elavaks, pühaks ja Jumala meelepäraliseks ohvriks.“

„See olgu teie mõistlik jumalateenistus. Ja ärge mitte olge selle maailma sarnased, vaid muutuge teiseks oma meele uuendamise teel, et teie uuriksite, mis on Jumala hea ja meelepäraline ja täis tahtmine.“

Nende sõnadega kutsutakse inimesi üles pühitsemise saavutamiseks oma osa tegema. Inimene peab iga päev harjutama usku, mis ei kõigu ega tagane; peab alati ammutama jõudu Jumala sõnast, ja palves otsima Jumalaga ühendust. Peab iga päev pühendumata Önnistegijale ja vastu seisma kurja kiusatustele. Kes iga päev kõnnib Jumalaga, see võtab endasse jumaliku iseloomu, kuni ta viimaks sarnaneb oma suure eeskujuga. „Seepärast nõudke rahu kõikidega taga ja pühitsemist; ilma selleta ei saa ükski Issandat näha.“

R. Vinglas.

Armastuse ja võimu märk

Aja jaotus nädalatesse — igas nädalas 7 päeva — on väga vana. Heebrea keeles, mida räägiti 4000 aastat tagasi, nimetatakse nädalat „shapua“, s. o. „seitse“. Vanad babüloonlased nimetasid nädalat „veerandkuuks“, mis samuti näitab 7-päevasele ajajaotusele. Vanas Kaldeas nimetati seitsmendat nädalapäeva „Shapta“. Ka Babüloonia kiilkirjades on selle nimetus „Sabbatu“, mis on üllatavalt sarnane heebreakeelsele „Schabbath“.

Millega on seletatav selline sarnadus nädala seitsmenda päeva nimetuses mitmesuguste rahvuste juures? Vaevalt võib leida sellele õiget seletust kui see, mis on leida Piiblis. Inimsugu oma hällipaigas on pühitsenud hingamispäeva nii kui Looja ise seda sisse seadis. Hingamispäev jäi inimestele päranduseks, kui nad lahkusid Paradiisist. Hingamispäeva pühitsemine kadus aeg-ajalt teiste rahvaste juures. Aga ära valitud rahvale (Iisraelile) tuletati hingamispäeva sagedamini meele. Nii sai Iisrael hingamispäeva idee kandjaks ning pühitsetud ja õnnistatud rahupäeva hoidjaks.

Märgiks Iisraelis.

Hingamispäeva reform näib olevat sündinud juba enne egiptusest väljumist. Kui Mooses tuli varao ette ja nõudis Iisraeli vabastamist, siis heideti temale ette: „Teie tahate neid saata hingama (hingamispäeva pidama) nende raskest tööst.“ Aga on kindel, et iisraeliõidid olid juba enne Sinai käsuandmist teadlikud hingamispäevast ja pidasid seda. Lühike aeg pärast Punasest merest läbimineku anti manna. Siis korjasid nad reedel kaks korda nii palju kui teistel nädalapäevadel. Manna, mis nad korjasid tagavaraks tööpäevadeks, läks hoides halvaks, aga seda ei sündinud hingamispäeval selle mannaga, mis nad olid korjanud eelmisel päeval. Hingamispäeval ei olnud kunagi leida mannat. Jumal õpetas sel viisil Iisraeli neljakümne aasta jooksul, millal sadas mannat, pidama hingamispäeva. Aga kõige tähtsam sellel ajal oli see, et Iisrael pidi neis olukordades õppima pidama Jumala käske, et sellega ühtlasi olla sõnakuulelik hingamispäeva käsu suhtes. Jumal tahtis ainult sõnakuulmise tingimisel tunnistada neid oma rahvaks ja viia töötatud maale.

Siinai käsu andmisel võeti kümne käsu (Dekaloogi) hulka ka hingamispäeva käsk. Sellest nähtub, et Jumal tõmbas terava vahejoone „Issanda hingamispäeva“ — s. o. nädala rahupäeva ja teiste pühade vahele. Tavalisi pühasid on nimetatud „teie hingamispäevad“, need kuulusid ohvriteenistuse hulka ja muutusid maksvusetuks siis,

kui tõsine ohver — Kristus — andis Kolgatal oma elu. Aga Issanda hingamispäeva kohta on öeldud: „Seepärast peavad Iisraeli lapsed pidama hingamispäeva, et nad hingamispäeva üles peaksid ka tuleva põlve rahva seas igaveseks seaduseks. Minu ja Iisraeli laste vahel on see täheks igavesti, sest Jehoova on teinud taeva ja maa kuue päevaga, ja ta on seisnud ja hinganud seitsmendal päeval.“

Hingamispäev pidi Iisraelile alati meele tuletava Loojat, seepärast pidi see päev olema meeletuletuse-märgiks, nii kui paasapäeva oli Egiptusest vabanemise mälestuse märgiks. Babüloonia vangipõlve ajal Jumal tuletas Iisraelile hingamispäeva meele prohvet Hesekeeli läbi: „Pühitsege mu hingamispäevi, et need oleksid täheks minu ja teie vahel, et te saate tunda, et mina olen Jehoova, teie Jumal.“ Olles Babüloonias vangis, ja lahutatud templist, ei võinud Iisrael tuua loomaohvreid. Aga seda suuremat rõhku nad pidid panema hingamispäeva pühitsemisele, mis templist eemal olles oli võimalik ja mis neile oli kaitsevalliks paganluse vastu.

Märgiks kristlastele.

Hingamispäev ei ole ainult juutidele, vaid see on „tehtud inimese pärast“, nii kui Jeesus ise seda on toonitanud. (Mark. 2, 27. 28.) Jeesus ise pidas hingamispäeva, mis läbi ta andis õige eeskju hingamispäeva pühitsemiseks. Ta vabastas selle päeva koormavaist inimeste käskudest, kui ta isiklikult näitas, et käsu vaim lubab ja isegi nõuab ligimesearmastustööd hingamispäeval. Seepärast Jeesus tegi haigeid terveks ka hingamispäeval. Ta käskis ka seepärast paluda, et hingamispäev saaks alati pühitsetud. „Paluge, et teie põgenemine (Jeruusalemast; leidis aset hiljem) ei juhtuks talvel ega hingamispäeval.“ See oli tema üleskutse hingamispäeva pühitsemiseks. Kõik apostlid olid veendunud hingamispäevapühitsejad ja pidasid hingamispäeval kõige rohkem koosolekuid. Paulus käskis küll juudi kristlasi jätta maha ümberlõikamine, aga kõige vähemati ei ütlenud ta seda hingamispäeva kohta. Ap. t. 21, 21.

Hingamispäeva pidasid sel ajal ka paljud paganad. Flavius Josephus väidab oma kirjas Apion'ile: „Ei ole enam ühtki kreeklaste ega barbaaride linna, milles ei pühitseta hingamispäeva.“ Nii oli hingamispäev tuntud üldiselt ja hilisemgi evangeeliumikuulutus ei toonud selles suuremat muudatust.

Hingamispäeva vastuvõtmisega paganate poolt tõdenes prohveti kuulutus, mis oli antud võõraste kohta, s. o. mittejuudid, kes pööravad

Jumala poole, kes tulevad Jumala seadusesse ja pühitsevad hingamispäeva. Niisugustele võõras-tele lubab Issand anda oma kotta, mis on elava Jumala kogudus, aseme ja nime, kuna nad Moosese seaduse järele ei võinud tulla Jehoova kogudusse. Nii sai Issanda hingamispäev kokkulehemise päevaks ja märgiks ka paganatest kristlastele.

Ruum siin on selleks liig kitsas, et näidata kui palju kristlasi pidasid hingamispäeva hilisemal ajajärgul, siis kui Taan. 7, 25. näidatud võim üles tõusis, kes tõi muudatusi ja neid kristlastele peale sundis. Ka ei saa me näidata kui suur oli nende arv, kes pidasid hingamispäeva kuni reformatsiooni ajani, kui inimesi tagasi kutsuti Piibli juure, kui inimesed siin ja seal leidsid tee piibliku hingamispäeva pühitsemisele.

M ä r g i k s l ö p u a j a l .

Vanadel juudi rabidel oli järgmine vanasõna: „Kui kogu Iisrael üksainus kordki pühitseks õieti ühe hingamispäeva, siis tuleks Jumala riik.“ Jumala riik ei ole tulnud tänini juutide ootuse kohaselt. Aga tõsiseid kristlasi valdab võimsalt see äratundmine, et on ülim aeg olla valmis Kristuse jälletulemiseks.

Seda suursündmust, millega lõpeb maailma ajalugu, on kirjeldatud tabavalt Ilmutamise r. 14., kus tähelepanu juhitakse kolme inglise kuulutusele, mida peab enne kuulutatama „kõigile paganatele, suguharudele, keeltele ja rahvustele.“ Selle kuulutusega kutsutakse kohtlasi inimesi välia Paabelist, mille all on mõistetud usuliselt eksivat maailma. Kõik otsekohesed õigluse ja tõe otsiivad inimesed kogunevad selle kuulutuse mõjul Kristuse lipu alla, kus on pealkirjaks: „Siin on pühade kannatus, siin on need, kes peavad Jumala käsusõnu ja Jeesuse usku.“ Ilm. 14. 12. Just niisama, kui vanaseaduse Iisrael pidi õppima sõnakuulmist hingamispäeva käsu suhtes, nii peab ka lõpu ajal jumalarahvas õppima täielikku sõnakuulmist, enne kui nad võivad minna taevasesse Kanaani.

Jumala vastu sõnakuulmise mõõduuuks on praegu kümme käsku Piiblis, kus hingamispäeva käsk kunagi pole välia äetud. Sõnakuulmise reformia on tehtud juba hea algus. Täna on kristlasi kõigis maailma osades, kes pühitsevad hingamispäeva või seitsmendat nädala päeva (praegust laupäeva). Sellel päeval kogunevad nad jumalateenistuse koosolekutele kõigis maa-des. Nii kogunevad ja valmistuvad inimesed Kristuse tulemiseks. Kui see Jumala rahva kogumise aeg otsa saab, siis on maa vili saanud küpseks ja Jumal kogub seda taeva aitadesse.

I g a v e n e m ä r k .

Kui need sündmused, mis meid praegu veel lahutavad igavikust, on möödas, saavad lunas-

tatud endile igaveseks päranduseks uuendatud maa. Seal maal nad elavad ja töötavad nii, kui see Aadamale kord ülesandeks tehti. Jes. 65, 17. 21. 22. Ja kuigi töö seal enam ei väsita, pühitsevad nad seal siiski hingamispäeva. Sellel päeval kogunevad kõik lunastatud Jumala aujärje ees. Seal saavad olema usuisad, prohvetid ja kõik, kes vanaseaduse ajal on saavutanud pühitsuse. Seal peavad olema ka uue seaduse usklikud, kelle teerajajad kõik on pidanud hingamispäeva. Kahtlemata on seal leida ka palju niisuguseid, kellel vanas maailmas ei olnud õiget äratundmist õigest hingamispäevast, aga nad on uskudes Kristuse lunastajana vastu võtnud, ja on ustavalt käinud valguse järele, mis neil oli.

Kõik lunastatud pühitsevad ka uuel maal läbi igaviku aegade Jumala püha hingamispäeva. Tollest igavese hingamispäeva pühitsemisest on lugeda prohvet Jesaja raamatus: „Sest otsekui uus taevast ja uus maa, mis mina teen, minu palge ees seisavad, ütleb Jehoova, nõnda peab ka teie sugu ja teie nimi seisma. Ja igast kuust teise, ja igast hingamispäevast teise peab sündima, et kõik liha peab tulema mu palge ette kumardama, ütleb Jehoova.“ Jes. 65, 22. 23.

Nii on hingamispäev ainus pärandus, mis pärit esimesest Paradiisist ja jääb maksvaks ka uuel maal — teises Paradiisis. See saab olema rõõmus ja õnnistatud kokkutulemispäev kogu igavikus. Seega on hingamispäev sõna sügavamas mõttes Jumala armastuse ja võimu igaveseks märgiks.

Inimese õigused

(Lõpp.)

„Kõige ülem tarkus hüüab suure häälega uulitsatel: Kui kaua armastate, teie, rumalad, rumalust, ja kui kaua ihaldavad pilkajad pilkamist, ja kui kaua vihkavad halbid tundmist?“

Aga et ma olen hüüdnud, ja teie olete vastu tõrkunud, ma olen oma käe välja sirutanud, ja ükski ei pane tähele, ja teie ei ole ühestki minu nõust hoolinud ega tahtnud mitte mu noomimist, siis tahan ka mina teie hukatuses naerda.

Siis küll nemad mind hüüavad, aga mina ei vasta mitte; küll nemad mind otsivad, aga ei leia mind mitte.“ Õp. 1, 20—32.

Seda õigust, mida me vajame ja mis valitsema pääsedes muudaks maailma paradiisiks, ei ole iialgi tabavamalt kirjeldatud kui mäejutluse sõnades:

„Kõik, mis teie iial tahate, et inimesed peavad teile tegema, seda tehke teie ka neile, sest see on käsk ja prohvetid.“ Matt. 7, 12.

See, kes seda ütles, kinnitas oma sõnu oma eluga, ja nii on ta kõigile, kes õigust otsivad, kätte näidanud uue tee.

D.

Hilja heaks teha

Ema armastus on ülmaid voorusi üldse. Sellest jutustavad muinaslood ja laulavad kõik rahvad tuhandeis viisides. Ema armastuse puudumine annab end valusalt tunda.

Kord elas üks abielupaar, kelle ülimaks ideaaliks oli näitekunst. Nende abielust oli võrsunud tütar Tiiu. Isa andus nii oma elukutsele, et kõik muu pidi astuma tagasi selle eest. Paar lühikest puhkusaega aastas, millal ta viibis kodus, ei suutnud ületada vahemaad tema ja omaste vahel. Näitlejaskond oli alati reisul ühest linnast teise ja maalt teise. Ema, kes oli samuti näitleja, elas ka oma kunstile. Nad mõlemad unustasid oma kodakondsed, jah, oma ainsa tütre. Oma ilusaima eesõiguse kasvatada ise oma last, teda emaliku armastuse ja hoolsusega kaitsta ja valvata, need emade õnnelikumad päevad ta ohverdas täielikult oma elukutsele. Tema tütar kasvas üles ilma ema hoolekandeta ja armastuseta, tädi järeல்valve all. Teda kasvatati kõigiti moodsate reeglite järele ja temal ei puudunud näiliselt midagi. Söömine, joomine, ülevalelek ja magamine, kõik toimus kavakohaselt.

Lapseea esimestel aastatel arenes laps niisama kui kõik lapsed. Siis aga viimaks ärkas lapse enesetunne. Kõik tädi püüded, olla ema asemel, luhtusid täielikult. Kui laps märkas, et teistel temaealistel on armastusküllane ema, kellele nad võivad usaldada kõik oma väikesed saladused ja soovid, ja leida tröösti, siis kasvas temas üksildustunne.

Ajajooksul sai Tiinast rahutu olevus, keda oli raske taltsutada. Ta tõmbus ikka enam ja enam tagasi endasse, armsatades üksildust, et kõigi oma soovide ja igasustega üksi olla. Seda aga pidas tema kasvataja kangekaelsuseks. Peagi tekkis nende vahel arusaamatusi ja teineteise mittemõistmise vahemüür üha suurenes.

Viibis isa või ema mõnikord kodus, siis nad tahtsid oma elukutse vintsutustest puhata, hoides kõrvale isegi oma lapse tülituse eest. Esines tütar mingi soovi või küsimusega, mida ta nii kaua hinges kannud, siis ei pööranud vanemad sellele mingit tähelepanu. Lapse loomulik hingeline igatsus, et vanemad temasse niisama südamlikult ja osavõtlikult suhtuksid, nagu ta seda sagedasti märkas oma sõbrannade ja nende vanemate vahel, jäi peaaegu alati rahuldamata. Selleks ei leitud aega ega märgatud selle vajadust.

Jõudes oma neljateistkümnendasse eluaastasse, oli tema vahekord oma vanematega nii halb, et ta mõtles kartlikult neile päevadele, mil vanemad pidid koju tulema. Kartus oma ema eest oli temasse tekkinud ema harjumusest leida

oma tütre toiminguis vigu ja neid alati arvustada. See alatine vigadeotsimine rõhus last väga ja haavas tema õrnu tundeid sügavalt. Ema oleks pidanud tütre ebaviisakate kommete pärast ennast arvustama, sest tütre vigade õige põhjus peitus emalike nõuannete ja õpetuse puudumises. Seda märkas ka laps ise ja otse seepärast oligi ema arvustus kahekordselt valus.

Siis ühel päeval suri isa. Tõsist leina Tiiu selle üle ei tunnud, sest nende vahekord oli alati olnud paha. Peagi seejärele teatas ema tütrele, et tal tuleb nüüd ise ülalpidamist teenida. Kuigi see pööre tuli ootamatult, ta siiski tõelikult rõõmustas selle üle. Lõpuks ometi ta pääsis kuldsest puurist, kus teda oli hoitud; nüüd võis ta iseseisvalt tegutseda, ilma et tal oleks vaja kogu aeg olla oma valju kasvataja järeல்valve all. Ta leidis peagi endale sobiva teenistuskoha.

Tiiu sai uues ümbruskonnas paremini läbi kui ta ise esialgu oli lootnud. Ta asus tulihingeliselt ja hoolikalt oma ülesande juure. Siiski kogu tema olemuselt ja näolt paistis kartus inimeste eest. Olles kinnise iseloomuga tal oli väga raske leida hingelisi sõpru. Õnneks ta armastas loodust, veetes oma vabad tunnid süvenedes looduse ilusse. Ka luges ta huviga raamatuid, leides neist nii mõnegi tõetera. Isikliku uurimuse tulemusena ta seisis peagi suurimate elumõistatuste ees, milleni kord jõuab iga noor, kes pole veel rikutud maailmalikkudest pahedest.

Kelle poole pidi ta pöörama, et lahendada kõik need küsimused, mis kerkisid ta hinges. Õigeks nõuandjaks ja selgitajaks oluks loomulikult ta ema. Ta oli mõned korrad sellega katsetanud, kuid ilma rahuldava tulemuseta. Ema oli käskinud oodata, kuni see kõik iseenesest selgineb. Nende küsimuste põhjalik lahendus ei kuuluvat inimlike võimete valdkonda, nii siis olevat palju vajalikum tegeleda maise edu saavutamise-ga. See olevat mõistlikum ja tulusam. Pidi ta seepärast veel ema poole pöörama? Tema sise-mine hääl vastas eitavalt ja ta surus selle mõtte endas alla. Ka tädi oli samavaateline. Ta oli küll korralik välise inimese kasvataja, aga sise-mise õrna hingeelu kujundaja ei olnud ta kahjuks mitte. Nii tuli Tiiul endal oma küsimustele vastust leida, mis ei olnud sugugi kerge.

Elu aga sammus oma rada. Teatud aeg trööstis Tiiu end lootusega, et tema igatsused tõelikult iseendast lahenevad, ja et ta oma hingeliste küsimustele kord rahuldava vastuse leiab. Hiljem see soov kaotas oma teravuse ja lõpuks vaibus täielikult. Et moodsas kunstülistajas perekonnas tõsisema maailmavaatega noori ei sallitud, siis koosnes Tiiu tutvuskond isikuist, kelle huvid

keerlesid samuti ainult maiste ja meeleliste huvide ümber. Ei kestnud kaua, kui Tiiu sõitis ühes teiste omasarnaste maailmavaatelistega pärivett.

Kui aga kord juba allapoole libisema hakatakse, siis peatumine osutub väga raskeks, eriti veel siis, kui selleks puudub avitav käsi. Nii oli lugu ka siin. Ema viibis kodus väga harva ja nõnda elas Tiiu kergemeelsete kaaslaste mõju all. Kuigi ta oli alles väga noor, ta ei puudunud seltskonna lõbutsemispaikadest. Ei suudetud janunevale hingele õiget toitu pakkuda, siis tuli seda nõuet rahuldada aseainetega. Tädi kurjustamisel polnud siin mingit mõju. Kodune elu tundus Tiiule nii külm ja igav, et tahtmatult tuli otsida meelelahutust. Oldi aga kord juba mürgiga harjunud, siis ei suudetud sellest enam vabaneda. Lõbutsemisihä üha suurenes. Selles elus möödus aastaid.

Viimaks hakkasid sellase elu tagajärjed siiski tunda andma. Tiiul oli tulnud läbi elada mõnigi kibe tund, kuhu teda olid hukutanud ta kaaslased. Erilist hädaohtu märkas ta aga oma tervise juures. Sagedased uneta ööd ja peod oma mitmekesiste hädaohtudega ja pahedega olid noorele täiskasvanuta organismile liig kurnavad. Ta jõud kahanesid tunduvalt ja ta oli mitmel korral pikemat aega haigeveodis. Et tädi sellest emale ei teatanud, kartes pahandusi ja lootes haiguse niisama mööduvat, siis ei teadnud ema aimata mingit hädaohtu. Pärast mehe surma ta pühendas end veel enam oma elukutsele.

Kuigi tütar ei märganud oma tervise juures lõplikku pööret paremuse poole, ta jätkas küll veel oma harjunud elu, aga mitte enam senise hooga. Ta veendus päev-päevalt sarnase elu tühjuses ja ta hing igatses ikka enam millegi parema järele. Ja imelik, see juhus esineski temale õige pea. Oma suurimas sisemises võitluses, olles pea-aegu meeleheitel, ta sattus imelikul kombel ühele kristlikule koosolekule. Tol õhtul kõneles keegi noor naisterahvas oma hingelistest võitlustest ja kuidas tema lõpuks rahu leidnud. Noor hing otse neelas kuulnud sõnu. Tal tundus nagu hakkasid vabanema tema senise elu köidikud. Talle näis nagu seisaks ta ühe teise maailma väravais, mille olemasolu ta enne ei aimanud, kuid mille järele ta siiski oli igatsenud. Rõõmust pakitseva südamega ta pööras tol õhtul koju.

Mõni aeg hiljem, kui see sisemine veendumus temas oli tugevnenud, tuli ema koju. Ta püüdis teatada oma avastusest ka emale, lootes, et ema ühes temaga selle üle rõõmustab. See katse luhtus täielikult. Leitud vaimuilm osutus emale täiesti mõistmatuks. See suurendas veel tütre juures oletatavate vigade arvu ühe võrra, kes nüüd olevat asunud „vagatsejate“ sekka. Sellest hoolimata teatas tütar emale oma õnnest, et ta on leidnud Kristuse, selle õige vabastaja igast hädast.

Jällegi möödusid nädalad ja kuud. Jõudis kätte kurb sügis oma niiskusega ja tuultega. Tuul kiskus ühe lehe teise järele puudest ja paiskas need porri. Akki haigestus Tiiu kopsupõletikust raskeimal kujul. Ta viidi haiglasse.

Kohe teatati sellest emale. See jõudis alles teisel päeval kohale. Astudes haigeveodi ette ja vaadates oma tütrele, ta elurõõmus nagu muutus surmkahvatuks. Oli see tema tütar? See kahvatu, aukuvajunud silmadega olevus?

„Minu laps, minu armas laps!“ kostis ema huultelt õrn kahjatsev hääl.

Haige Tiiu naeratas talle vastu, olles sel silmapilgul kahekordselt õnnelik. Ta oli rõõmus oma usus Lunastajasse, ja ema oli täna ka enneolematult südamlilik. Kuidas ta nüüd kõneles, see muidu nii kalk ema? Minu laps, Tiiu! See tuli nii südamest! Ja rõõmul sosistasid ka tema huuled: „Ema, armas ema!“

Tütre kannatuse ja abitu seisukorra läbi oli ema leidnud tee oma lapse südame juure. Ta istus haigeveodi ees, haaras tütre mõlemad käed, surus need oma huulte vastu ja sosistas endamisi: „Andesta, andesta oma ema hooletus! Minu armas laps, Tiiu, mis ma võiksin nüüd veel teha sinu heaks!?”

Ema pisarate mõjul tundus nagu suureneks haige elujõud ja ta ütles emale: „Ära nutsa, ema; hea, et sa nüüd minu juures oled, see rõõmustab mind üliväga.“

„On sul mingit soovi, mida ma peaksin täitma?“ küsis ema südamlikult.

Tiiul oli aga üksainus soov, igatsus — olla ema juures, ja ta kostis paluvalt: „Ema, jää minu juure, ma tahan sinuga rääkida, mul on sulle palju jutustada.“

Tiiu kaelustas ema ja vaikis, kuigi tal oli emale palju kõneleda. Ema aga kummardas oma pea lapse vastu ja nuttis. Kõik, mis ta oma lapse elus oli hooletusse jätnud, esines nüüd pealekaebajana.

„Kui sa nüüd jälle terveks saad, siis ma pühendan end enam sinule, siis me ühiselt korraldame oma elu. Kõik peab teiseks muutuma — kõik. Kahekordselt tahan seda heaks teha, mida olen jätnud hooletusse.“

„Ei, ema, minu tunnid on loetud. Minu elukäik on lõpetatud. Palun, ära tee endale etteheiteid, see kõik oli mulle vajalik, see muutis mind seesmiselt ümber. Ema, otsi ka sina igavest tõde ja pühenda oma elu Kristusele.“

Samal ajal tuli surm, suudles haiget ja kiskus emalt ainsa tütre. Mida ta oli jätnud hooletusse pika eluea kestel, seda ta õppis nüüd lahkumistunnil. Kuid halastamata surm ei lubanud seda enam heaks teha. Liig hilja! Kui suur tähendus on sel sõnal meile igapähele!

M. S—t.

Must lumi...

Kr-r-rah.

„Mis see võis olla,“ küsisid kõik kui ühest suust.

„See kostis kui oleks murdunud mõni puu,“ ütles isa, „kuid praegu on päris vaikne ilm.“

Kogu perekond jooksis akna juure ja vaatas ehmunult välja. Oli hilisöö ja väljas oli pime, et ei nähtud kuigi kaugele, sest sadas laia lund. Puud ja põõsad otse ägasid pehme lume all.

„Lumi peab küll vist olema meetreid paks,“ ütles isa. „Ei mäleta, millal nii lühikese aja kestel oleks sadanud nii palju lund. Öhtul oli maa alles poolpaljas ja nüüd kõik näib uppuvat lumme.“

Eemalt kostis veel mõni tume raksatus ja siis vaikus kõik. Majades kustusid tuled ja kõik heitsid puhkama.

Hommikul valge saabudes nähti igal pool lume hävitustööd. Maas lamas murdunud puid ja puudest ära kistud oksid.

„Milline vaade!“ hüüdis Ants.

„Jah, tõesti,“ ütles isa. „Ja mõtle, kõik selle hävituse on põhjustanud väikesed lumehelbekesed.“

„Ma pole iialgi mõelnud sellele.“

„Kuid see siiski on tõde. Lumehelbed on küll väikesed ja üksikult nad sulavad kohe ära meie sõrmedel, kuid nende ühtkleepumine teeb nad hädaohtlikuks. Iga lumehelbe näib külge tõmmavat teisi, kuni nende kaal sel määral suureneb, et ükski asi ei suuda vastu seista nende kogukaalule.“

„Huvitav, eks ole, isa,“

„Väga huvitav, kuid see meenutab mulle veel midagi muud.“

„Mida siis?“

„Pattu.“

„Pattu? Mis sa tahad sellega öelda?“

„Jah, pattu. Peame meeles, et nii mõnigi patt võib üksikult olla väikene, mida võib kergesti andestada ja unustada. Kuid patt ei taha, ei saa olla üksi. Kui keegi näiteks valetab ühe vale, siis ta on alati sunnitud edasi valetama, et seega katta kinni esimest valet. Kui valet veelgi ei avastata, siis ta on sunnitud edasi valetama võib-olla sadasid kordi, et katta kinni eel-

misi valesid. Lõpuks see ebaaus tegutsemine siiski avastatakse ja valelik saab teenitud karistuse. Valede hulk kasvab nii suureks, et neid kõiki kinni katta osutub võimatuks.“

Sellele järgnes pikk paus, kuna nad mõlemad vaatlesid lume hävitustööd. Siis jätkas isa edasi:

„Ma olen näinud suuri, kuulsaid mehi äkki langevat — just sama äkitselt nagu selle hävingu tulek täna öösel. Ja alati on selle põhjustanud patu must lumi, mida inimesed on lubanud koguneda enda peale. Oleksid nad selle kohe kõrvaldanud, poleks hädaoht iialgi nii suureks kasvanud; aga nad lubasid hädaohul kasvada, mille raskust nad lõpuks ei suutnud kanda. Nad mõtlesid, et väikesed patud ei ole hädaohtlikud, et neid võib kõrvaldada igal ajal, millal soovitakse. Kuid nad eksisid. Nad unustasid, et iga väiksemgi patt muutub hädaohtlikuks, kui sellest ei loobuta. See võib lõpuks murda vägevaimagi mehe, kui seda sallitakse.“

Ants vaikus ja kuulas tähelepanelikult.

„Must lumi,“ kordas ta isalt kuulnud ütlust. „See on tähtis mõte, isa. Ma püüan olla ettevaatlik, et see ei koguneks minu peale.“

„See on hea nõu,“ ütles isa. „See on ainus tee seista vastu igale tormile.“

Kahjulikud ained

Alkohol pole aine, mis looduses ieenesest esineb. Alkohol on lagunemisprotsessi saadus. Teda valmistatakse teraviljast ja puuviljast. Käärimisel muutub terade ja puuvilja tärklis ja suhkur alkoholiks. Iga viina liik, kas teda nimetatakse viinaks, veiniks, whiskikis, õlleks või millekski muuks, sisaldab alkoholi. Mõned sisaldavad ainult 5—10%, teised aga koguni 50—70% alkoholi.

Alkohol on võimas mürk. Pole tarvis kuigi palju puhast alkoholi, et tappa inimene peaaegu silmapilkselt. Kui öelda inimesele, kes alkoholi armastab, et ta tarvitab mürgist jooki, siis ta ei usu seda täiesti. Et alkohol on mürk, see on tõestatud tõsiasi. Kui vihmauss või kala asetada nõusse, mis sisaldab ainult ühe osa alkoholi saja osa vee kohta, siis sureb ta varsti. Kui muna-valge panna alkoholi sisse, siis ta silmapilk tardub ning muutub valgeks ja kõvaks — nii nagu ta oleks pandud tulesse vette või kuumale rauale. Kui tuletada meele, et kehakoed — magu, neerud, maks, musklid, süda — on ehitatud enamasti valkainest, siis on selge, et alkohol peab mõjuma kehale umbes samasuguselt.

Kas alkohol on toit? Et vastata sellele küsimusele, on tarvis defineerida toidu mõistet. Toit on iga aine, mida keha vajab energiaks ja ehitusmaterjaliks ümbertöötamiseks. Alkohol pole toit. Keha ei saa teda ära kasutada. Ta läheb seedekanali ja ta ei seedi ega muutu kuidagi; kui ta läheb verre, on ta ikkagi alkohol. Kui süüakse harilikku toitu, siis kõht võtab selle vastu; aga kui juuakse esimest korda alkoholi, siis see harilikult oksendatakse välja. Kõht tunneb alkoholis vaenlase ja katsub temast vabaneda nii kiiresti kui võimalik.

Alkohol ei anna jõudu. Jõuinimesed hoiduvad täielikult alkoholitarvitamisest. On kindel, et alkohol nõrgendab muskleid. Põhjus, miks paljud arvavad, et klaas viina suurendab jõudu, on see, et viin uimastab aju, ja siis inimene petab iseennast oma jõu suhtes: esialgu tundub jõud, kuid vastupidavus suuresti väheneb.

Alkoholi mõju vaimutegevusele. Inimene, kes joob alkoholi, arvab, et see aitab

teda mõelda. Kümne või natuke rohkem minutite jooksul pärast seda, kui on joodud väike hulk, näib mõistus olevat aktiivsem ja mõtted voolavad vabamalt, kuid hiljem tuleb esile roidumus.

Keegi arst tegi järgmise katse alkoholi mõjust peaaajule. Kaheteistkümne päeva jooksul ta jõi iga päev 80 gr viina. Kaheteistkümnendal päeval tema vaimne jõud oli palju väiksem endisest. Varem ta võis minutis nelikümmend arvu kokku arvata, kuid nüüd suutis ta minutis ainult kaksikümmend arvu kokku arvata. Üks selgemaid tõendusid alkoholi kahjuliku mõju kohta on see, et alkohol on enamalt jaolt põhjus kuritegevusele ja hullumeelsusele.

Alkohol põhjustab haigusi. Inimene, kes iga päev tarvitab väikese hulga alkoholi, ei arva, et ta saab palju kahju. Aga kui ta saaks näha sisse oma maksa, kopsudesse, kõhtu ja veresoontesse, siis ta näeks, et kõik need elundid aegamööda vigastuvad. Kehal loomulikus olekus on jõudu hävitada haigusidusid, mis võivad kehha sattuda. Alkohol hävitab selle haigustele vastupaneva jõu, ja nii vigastab elundeid, et alkoholik jääb kergesti kopsupõletikku, tiisikusse, neerupõletikku, kõhuhaigusse jne. Alkoholi tarvitajal on palju vähem lootust haigusest paranemiseks, kui sellel, kes ei joo. Alkohol lühendab inimese eluiga. Karsked elavad tunduvalt kauem kui mittekarssed.

Alkohol omaette ei ole seepidiseks arstimiks. Alkohol ei paranda haigust, vaid just vastupidi — ta suurendab haigust. Ainus viis, kuidas alkohol võib olla kasulikuks rohuks, on see, kui teda hõõruda naha peale teatavate haiguste ravimisel. Mõnele veinile ju tehakse reklaami, et see parandavat seedimist ja andvat organismile energiat. Niisugused kuulutused on valetatud. Kõige parem on hoiduda igasuguse joovastava vedeliku tarvitamisest.

Dr. S.

Gladstone, endine Inglise peaminister, ütleb: „Kolme suure pahe — sõja, nälja ja katku — ühine kahju pole nii kohutav kui see kahju, mille tekitab viin.“

„Meie Aeg“ ilmub kord kuus. Toimetus ja talitus Tallinnas, Merepuiestee 14-a. Tel. 309-41. Vastutav toimetaja: M. Bärengrub. Abitoimetaja: H. Pilt. S. P. A. Eesti Liidu väljaanne.

Hind: aastaks 2 krooni, poolaastaks 1 kroon 10 senti, üksiknumber 20 senti. Tellimine kõigist postiasutustest.